

Pályamű

A Pécsi Ítéltábla elnökhelyettesi állására benyújtott pályázathoz

„Az élet csak úgy érthető, ha
visszatekintünk, de csak úgy élhető,
ha előrenézünk.”

(Sören Kierkegaard)

A pályamű mottójául választott idézet gondolatiságát – amit magam is vallok - szem előtt tartva elengedhetetlennek tartom bemutatni a Pécsi Ítéltábla helyzetét, a korábbi vezetői ciklusom alatti változásokat, az elért eredményeket.

I.

Visszatekintés

A 2011-ben elfogadott új Alaptörvény, illetve az igazságszolgáltatás működését meghatározó sarkalatos törvények új helyzetet teremtettek. A bírói szolgálati jogviszony felső korhatárának változása következtében az ítéltábla három vezetője, a bírói kar három tapasztalt, a polgári ítélezésben meghatározó szerepet játszó bírójának szolgálati viszonya szűnt meg 2012. június 30. napján.

Mint az ország legkisebb felsőbíróságának, a Pécsi Ítéltáblának az engedélyezett létszáma – már hosszú évek óta - 48 fő volt, amelyből 15 bíró, 3 titkár, 23 tisztviselő és 7 fizikai dolgozó.

2012. július 15-ei kinevezésemet követően 2012 évben került kinevezésre az ítéltábla új elnökhelyettese, és mindkét kollégium élére új kollégiumvezető került. A Pécsi Ítéltábla vezetése tehát 8 évvel ezelőtt teljes egészében, míg bírói kara részben megújult.

A hiányzó bírói létszámot átmenetileg kirendeléssel, majd sikeres pályázatok után – 2013. február 10. napjáig pótoltuk, így a bírói kar létszáma 2013 évre stabilizálódott.

Az ügyérkezés nagymértékű emelkedése okán – még büntető kollégiumvezetőként megfogalmazott kérésemet megújítva – kértem egy új büntetőbírói státusz létesítését a központi igazgatástól. A már régóta akkut problémát orvosolva 2014. január 1. napjától az OBH elnöke új

büntetőbírói státuszt létesített, így a büntetőbírói létszám hatra emelkedett, lehetővé téve két teljes büntetőtanács működését.

A vázolt helyzetben elsődleges célként fogalmaztam meg – vezető társaimmal egyetértésben – az ítékezés területén az ítélőtábla addig elért eredményeinek a megőrzését, a hátralék növekedésének a megakadályozását, a magas színvonalú ítékezés folyamatos biztosítását, a hiányzó bírói státuszok mielőbbi betöltését. Figyelemmel voltunk arra is, hogy az ítélőtábla a bírósági szervezeti rendszerben szinte kizárólag szakmai fellebbviteli fórum és nem igazgatási centrum.

A relatíve kis létszám mindig is sajátos jelleget kölcsönzött alaptevékenységünk ellátásának amiatt, hogy a vezetők igazgatási tevékenységük ellátása mellett ugyanúgy részt vettek/vesznek az ítékezésben, mint a nem vezető beosztású bírák. A létszám adottságok ugyanakkor könnyebbséget is jelentenek az igazgatási munkában, hiszen a szervezet sokkal átláthatóbb, ellenőrizhetőbb, az igazgatási vezetők szinte minden dolgozóval napi szintű kapcsolatban állnak. A polgári ügyszak kiemelkedő befejezés szám mellett jelentősen csökkentette a folyamatban lévő ügyek számát, amely lehetővé tette, hogy kirendelés útján felajánljuk segítségünket a Fővárosi Ítélőtábla Polgári Kollégiumának a hátraléka feldolgozásához. Fontosnak tartottam az önhibájukon kívül hátralékkal küzdő bíróságok részére a kirendelés útján történő segítség nyújtást, melyre több alkalommal is sor került úgy a polgári, mind a büntető ügyszakban.

Az ítékezés időszerűségét sikerült megőriznünk mindkét ügyszakban, ugyanez mondható el az ítékezés szakmai színvonaláról is, amit a Kúria felülvizsgálati eljárásokban hozott határozatai fémjeleznek. (ld. összbírói beszámolók)

Az igazságszolgáltatással – így az ítélőtáblákkal - szembeni elsődleges elvárás, hogy a bíróságok a döntéseiket egységes jogalkalmazási gyakorlatot folytatva, ésszerű időn belül hozzák meg, függetlenül attól, hogy az ország mely pontján folyik az eljárás. Vallom, hogy az e követelménynek való megfelelés alapvetően befolyásolja a bíróságokkal szemben kialakult közvélekedést, az igazságszolgáltatás iránti bizalom erősödését vagy gyengülését.

Ennek szem előtt tartásával támogattam a kollégiumok hatékony szakmai tevékenységét az illetékességi területen lévő törvényszékek, illetve a Kúria irányába. A jogegység biztosítása érdekében bíróságunk – személy szerint én is - több jogegységi eljárást kezdeményezett,

amelyek eredményeként született jogegységi döntések a kezdeményezésekben foglalt elvi álláspontokat tükrözték vissza.

Az időszzerű és színvonalas ítélkező munka megőrzése mellett jelentőségének megfelelő, kiemelt figyelmet fordítottam az új anyagi jogi és eljárásjogi kódexek hatályba lépésével kapcsolatos oktatási feladatok ellátására. A Bszi. 121. § -ában foglaltaknak megfelelően az új jogszabályok oktatásának koordinálása mellett az ítélőtábla vezetői és bírái előadóként is aktívan bekapcsolódtak a képzésekbe. Kiemelt figyelmet fordítottunk az igazságügyi alkalmazottak képzésére is. A képzések megfelelő előkészítése érdekében támogattam az oktatásfelelősök koordinációjában elsőként a Pécsi Ítélőtábla által 2015 decemberében alkalmazott videokonferencia lehetőségének a kihasználását.

A bírói karban bekövetkezett személyi változások mellett az ítélkező munkát segítő igazságügyi alkalmazottak körében minimális volt a fluktuáció. A szakmailag jól képzett alkalmazotti állományból csak nyugdíjazások következtében hagyták el bíróságunkat dolgozók, ami azt gondolom, hogy a jó munkahelyi légkörnek köszönhető. Erre utal az is, hogy nyugdíjas dolgozóink mindig részt vesznek hagyományos rendezvényeinken.

Ebben az időszakban racionalizáltuk az elnöki iroda működését, létszámát csökkentettük. Az eltelt idő igazolta elképzelésünket, a feladatokat a kisebb létszámú iroda is színvonalasan ellátja. Ugyanezen megfontolásból nem töltöttük be a képzésszervezői státuszt sem, hanem a munkaerő ésszerűbb elosztásával oldottuk meg a képzés szervezéssel kapcsolatos teendőket. A fizikai állomány átcsoportosításával anyagi megtakarítást is elértünk.

A személyi feltételek tehát biztosítékul szolgáltak ahhoz, hogy az ítélőtábla magas színvonalon, alapvetően hátralékmentesen ellássa alapfeladatát, az ítélkező tevékenységet.

Ami a tárgyi feltételeket illeti, a Pécsi Ítélőtábla a Pécsi Törvényszékkel egy épületben helyezkedik el, annak VII. és VIII. emeletét foglalja el. Elhelyezési körülményeink és a munkafeltételeink (számítógép- és irodagép-ellátottság, bútorok stb.) kezdettől fogva biztosították a kiegyensúlyozott munkavégzést. Az elmúlt években az ítélőtábla két szintjén az elhelyezés

optimalizálása érdekében a lépcsőházakban raktárhelyiségeket alakítottunk ki. Irattárunkat azonban kinőttük, az irattározás megoldása az elkövetkező évek feladata lesz.

Informatikai infrastruktúránk az elmúlt években szinte teljesen megújult, bíránk mindegyike rendelkezik megfelelő informatikai eszközzel, amely a távoli asztal hozzáféréssel segíti az otthoni munkavégzést. Ez a lehetőség különösen a napjainkban nyerte el létjogosultságát.

Kiemelt feladatként kezeltem az ítélőtábla gazdálkodásának irányítását, a ránk bízott állami vagyonnal és a működésünkhöz biztosított pénzeszközökkel való takarékos, ésszerű gazdálkodást tűztem ki célul.

Az ítélőtábla részére biztosított éves költségvetések – ésszerű és takarékos gazdálkodás mellett – biztosították a bíróság működését, amihez a bevezetett és az összbírói beszámolókból jelzett takarékosági intézkedések is hozzájárultak. A bíróság gazdálkodásának irányításában meghatározó segítséget nyújtott a gazdasági hivatal vezetője, aki szakmai tudásával és tapasztalatával nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy anyagi biztonságunk megerősödött, év végén többnyire kisebb mértékű megtakarításról is beszámolhattunk.

Mindig fontosnak tartottam az ítélőtábla bíráinak az oktatói tevékenységben való részvételét. A Pécsi és a Szekszárdi Törvényszékkel kötött együttműködési megállapodás keretében a fogalmazók képzésében az ítélőtábla bírái is részt vesznek.

A Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karával együttműködésünk folyamatossá vált, több ítélőtáblai bíró vesz részt a jövő jogász nemzedékének a képzésében. A Jogklinika Program keretében pedig a joghallgatók gyakorlati képzésére helyezzük a hangsúlyt, aminek nem titkolt célja a legalkalmasabb, legrátermettebb jogászok megnyerése a bírói munkára. Ugyanezen a célból biztosítunk lehetőséget arra, hogy a joghallgatók gyakorlatukat bíróságunkon teljesíthessék.

Megdöbbenve és értetlenül szemebesültünk 2018-ban azzal a sajnálatos ténnyel, hogy az ítélőtábla bírái közül az OBH elnöke – általunk nem ismert, csupán vélelmezett okból - senkit nem terjesztett elő a jogi szakvizsga bizottság tagjává történő kinevezésre, így a Pécsi Ítélőtábláról egyetlen bíró sem tagja a jogi szakvizsga bizottságnak

Az ítélőtábla illetékességi területén működő törvényszékek elnökeivel rendszeres, kollegiális, munkakapcsolatot alakítottam ki, amelynek előnyei a regionális oktatások során igazolást nyertek. A Pécsi Törvényszékkal együttműködésünk – a közös épületben történő elhelyezés okán is – a korábbi évekhez képest nagymértékben javult, a kölcsönösen előnyös lehetőségek kihasználása nem csak a személyes kapcsolatok erősítését szolgálta, hanem anyagi megtakarítást is eredményezett bíróságainknál.

Különösen fontosnak ítélem meg - a pozitív visszhangot kapott – kezdeményezésünket, az elektronikus kapcsolattartás során felmerülő problémák megoldására összehívott regionális szakmai konzultációkat. A szakmai együttműködés keretében bíránk részt vettek az ügyvédi kamaráknál az új anyagi és eljárásjogi törvények oktatásában.

A sajtóval az elmúlt években kiegyensúlyozott kapcsolatunk volt, amelynek alapvető célja a nyilvánosság hiteles és érthető tájékoztatását szolgálta a nagyobb érdeklődésre számot tartó polgári és büntető ügyekben. A fokozott sajtóérdeklődéssel kísért ügyekben a tárgyalást közvetlenül követő sajtótájékoztatón tettünk eleget tájékoztatási kötelezettségünknek.

Büszke vagyok a Bambergi Ítélőtáblával kialakított együttműködésünkre, amelynek keretében bíránk egy-egy hetes hospitáció keretében ismerkedhetnek a német igazságszolgáltatási rendszerrel, bíróságaink kiemelkedő eseményein kölcsönösen részt veszünk, a sporton keresztül pedig a személyes kapcsolatok is erősödnek.

Elnöki kinevezésem lejártát követően a Pécsi Ítélőtábla elnöki állására benyújtott pályázatomat az OBH elnöke 2018. szeptember 5. napján kelt 2018. OBH.XXVIII.A.1.11. számú tájékoztatójában elbírálvá eredménytelenné nyilvánította. A tájékoztató a Pécsi Ítélőtábla munkáját egyébként eredményesnek értékelte. A tájékoztatóban az OBH elnöke elismerve eddigi munkámat, mérlegelve a véleményező testület nagyarányú *(tényszerűen teljes)* támogatását, és

életkoromra hivatkozással nem látta biztosítottnak személyemben a Pécsi Ítélőtábla kiegyensúlyozott és kezdeményező működését hosszútávon garantáló vezetését.

Az értelmezésemben diszkriminatív, személyemet mélyen sértő döntés után kiírt második pályázatot – melyre dr. Túri Tamás elnökhelyettes nyújtott be pályázatot – az OBH elnöke ismét eredménytelenné nyilvánította, így a Pécsi Ítélőtáblán 2018. október 4. napjától nincs kinevezett elnök, illetve elnökhelyettes, az elnöki feladatokat megbízás alapján dr. Túri Tamás tanácselnök látja el.

II.

A Pécsi Ítélőtábla jövőbeni működésére vonatkozó hosszú távú tervek és megvalósulásuk ütemezése

A bíróságok működésére vonatkozó alapelveket, elvárásokat az Alaptörvény, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló törvény 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) határozzák meg.

A bíróság elnökének és más igazgatási vezetőinek konkrét feladatairól a Bszi. 119. - 126. § -ai, továbbá a bíróságok igazgatásáról szóló 6/2015. (XI.30.) OBHE szabályzat rendelkeznek.

A Bszi. 123. § (1) bekezdése értelmében az elnökhelyettes a bíróság elnökét akadályoztatása esetén - ideértve azt az esetet is, ha a tisztség nincs betöltve - teljes jogkörrel helyettesíti, és ellátja a bíróság szervezeti és működési szabályzata szerint hatáskörébe utalt igazgatási feladatokat.

A Bszi. tehát az elnökhelyettes részére a bíróság elnökének helyettesítésén túl konkrét feladatokat nem határoz meg, ugyanakkor a bíróság szervezeti és működési szabályzatában a hatáskörébe utalt igazgatási feladatok ellátását teszi kötelezettségévé.

A Pécsi Ítélőtábla Szervezeti és Működési Szabályzatának 34. § -a rendelkezik általánosságban az elnökhelyettes feladatköréről, a 34. § értelmében akadályoztatása esetén teljes jogkörrel helyettesíti az ítélőtábla elnökét, és ellátja a szervezeti és működési szabályzat szerint hatáskörébe utalt, az állandó jelleggel átruházott igazgatási feladatokat, valamint az OBH elnöke által rábízott és elrendelt egyéb igazgatási feladatokat.

A szervezeti és működési szabályzat az alábbi feladatokat utalja az elnökhelyettes hatáskörébe:

- a 15. § (3) bekezdése alapján felügyeli az ítélőtábla statisztikusának tevékenységét;
- a 22. § (4) bekezdése alapján előterjesztést készít az ítélőtábla számára a szakkönyvek, folyóiratok és közlönyök beszerzéséről, és felügyeli a könyvtárosnak az ítélőtábla számára végzett tevékenységét;
- a 23. § (5) bekezdése alapján szükség esetén dönt az ítélőtábla tevékenységével összefüggő sajtó – helyreigazítási eljárás megindításáról;
- a 27. § (4) bekezdése alapján felügyeli a tűzvédelmi- és a munkavédelmi megbízott tevékenységét;
- a 29. § (3) bekezdése alapján az irattározással és az iratok selejtezésével kapcsolatos tevékenységet irányítja, illetve felügyeli, míg az (5) bekezdés alapján intézkedik a kiselejtezett iratok megsemmisítésre vagy levéltári elhelyezésre történő elszállításáról;
- az 59. § (1) bekezdése értelmében elkészíti a szabadságolási és ügyeleti tervet;
- a 66. § (2) bekezdése alapján a kollégiumvezetők, tanácselnökök és az IGH főosztályvezetőjének a közreműködésével intézi a panaszügyeket.

Az SzMSz -nek az elnökhelyettes hatáskörébe utalt feladatai közül talán a legsürgetőbbek az irattározással kapcsolatos teendők. Irattárunk befogadóképességének maximumát évekkel ezelőtt elérte, így először 2013-ban, majd azóta rendszeresen, meghatározott évek iratanyagát a földszinten lévő tárgyalóterem melletti tanácskozóteremben kényszerültünk elhelyezni. Jelenleg a büntető ügyszak iratanyagai 2012. évig, a polgári ügyszak iratanyagai 2011. évig bezárólag vannak elhelyezve ebben a helyiségben. A tanácskozóterem tárolókapacitásának végeessége miatt azonban az irattári anyagok tárolásával kapcsolatos problémáinkat csak átmenetileg oldja meg, az irattározás megoldása ezért a közeljövő feladata.

Amint arra az I. pontban már utaltam az ítélőtábla viszonylag kis létszáma más fajta vezetési stílust igényel, mint az egy nagyobb létszámú bíróságon kívánatos. A bíróság vezetői napi szintű kapcsolatban vannak egymással, ami a feladatok megosztását és elvégzését rugalmasabbá és hatékonyabbá teszi. Ez a rugalmas, a felmerülő problémákra gyorsan reagáló, a bíróság dolgozóinak érdekét szem előtt tartó vezetési módszer volt jellemző első vezető elnöki kinevezésem időszakában is vezető társaimmal együtt, és a magam részéről erre törekszem kinevezésem esetén is.

Ennek során segíteni kívánom az ítélőtábla elért eredményeinek a megőrzését, a felhalmozott értékeket, kialakult hagyományainkat, ünnepeinket, azt a szellemiséget, ami bíróságunkat a „béke szigetévé” tette. Munkatársaimmal az évek során kialakult nyílt, őszinte kapcsolat fenntartását a jövőben is fontosnak tartom, ahogyan a példás munkahelyi légkör megóvását is. Nem szabad megfeledkezni azonban arról, hogy felgyorsult világunkban a bírósági szervezet, a jogszabályi környezet is folyamatosan változik, mindig újabb kihívásoknak kell megfelelni, ami meghatározza a bíróság rövid-, illetve hosszú távú stratégiáját, megkívánja új vezetői módszerek alkalmazását is.

Változatlanul legfontosabb célkitűzésnek tekintem, hogy a Pécsi Ítélőtábla bírái időszerűen és magas színvonalon ítélkezzenek. Ez a cél meghatározza a bíróság elnökhelyettesének a feladatát is: nyújtson segítséget a színvonalas és időszerű ítélkezés személyi és tárgyi feltételeinek biztosításában.

A személyi feltételek megítélésem szerint adottak, a bírák felkészültsége és teljesítménye e követelménynek megfelel, így ezen a területen legfontosabb feladat elért eredményeink – melyeket az összbírói értekezletekre készült tájékoztatók tükröznek - megőrzése. A bírói karban a fluktuáció az elmúlt években minimális volt, azonban figyelemmel bíráink életkorára is, célszerű felkészülni a várható változásokra, annak érdekében, hogy az ítélőtáblára a jövőben kiváló szakmai kvalitásokkal rendelkező bírák kerüljenek. Célszerűnek tartom ezért, hogy az ítélőtábla illetékességi területén dolgozó bírák - szakmai fejlődésük elősegítése érdekében, a jogállási törvény biztosította keretek között -, kirendelés útján a bíróságunkon végezhesse az ítélkező tevékenységet. Ennek aktualitását a most induló munkaügyi kollégiumok megszervezése során szerzett tapasztalatok is igazolják.

Szükségnek látom a szakmai munka még fokozottabb támogatását, az új eljárásjogi törvények hatályosulásának figyelemmel kísérését, az egységes alkalmazásukhoz szükséges feltételek biztosítását. Szorgalmazom ezért a kollégiumok regionális szerepének erősítését a tapasztalatok összegyűjtésében, a problémák feltárásában.

Éppen a jogegység erősítése érdekében megfontolandónak tartom a jövőre nézve, hogy az ítélőtáblák kollégiumvezetői ne csak a Kúria kollégiumának, hanem egymás kollégiumának is a törvény erejénél fogva tagjai legyenek, ami a gyors tapasztalatcserét, az eltérő jogalkalmazás

időben történő feltárását, a jogalkalmazási során felmerülő problémák időszerűbb megtárgyalását is biztosítaná.

Szükségnek tartom és támogatom, hogy a bírósági szervezet mielőbb megszabaduljon azoktól az elmúlt években felülről rákényszerített tevékenységektől, melyek énidegenek az ítélkezéstől, az igazságszolgáltatástól és felesleges energiákat vesznek el az ítélkezés szakmai színvonalának megőrzésétől – nem beszélve annak növeléséről.

Nem szabad megfeledkezni arról, hogy a színvonalas bíráskodás alapvetően elmélyült szakmai tudáson és tapasztalaton alapul, amelyek részben önképzésen, részben megfelelő továbbképzéseken részben pedig nem kevés gyakorlati bíráskodás útján szerezhetők meg.

A gyakorlati tapasztalatok azt látszanak igazolni, hogy a bírák képzése, továbbképzése nem mindenben felel meg a színvonalas bíráskodással szemben támasztott követelményeknek, azért a képzési rendszer minden bizonnyal reformra szorul, amelyet támogatni kívánok.

Korábbi vezetői munkámban arra törekedtem, hogy a döntések meghozatala előtt vezetőtársaim, a bírói testületek, az érintettek véleményét megismerjem, mert meggyőződésem, hogy a bírósági vezetők döntéseinek legitimációját, elfogadottságát a közösség támogatása erősíti.

Kinevezésem esetén ugyanezen elvek mentén végezném vezetői munkámat, segíteném a Pécsi Ítéltábla törvényes és hatékony működését, az igazságszolgáltatás még hatékonyabb működése, hivatásrendünk tekintélyének megóvása, növelése érdekében.

Úgy gondolom, hogy a részletezett feladatokat több évtizedes szakmai tapasztalataimra, illetve igazgatási vezetői tapasztalataimra is figyelemmel maximálisan el tudom látni, és a bírói szolgálati viszony felső korhatárának eléréséig visszalévő időben ezekből a tapasztalatokból minél többet át tudok adni a következő generációnak, mert meggyőződésem, hogy az igazságszolgáltatás mai állapotában erre nagy szükség van.

Pécs, 2020. március 27. napján

dr. Makai Lajos